

הקב"ה אהב את יעקב ולא מפני שהוא טוב מעשו

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, וכתב רש"י יעקב ועשו האמורים צפרשה, וכבר דשו זה רצים לבאר כוונת רש"י בזה, עוד יל"ד דרש"י מקדים יעקב לעשו, הלא עשו נולד קודם ליעקב רק אחר כך קנה יעקב הזכורה, ולמה הקדים יעקב לעשו, ובמ"ר (ס"ג א') אמרו (משלי כ"ג כ"ד) גיל יגל אבי דיק ויולד חכם ישמח בו, גילה אחר גילה בזמן שהצדיק נולד.

ובע"ה יל"פ דצהפטרה לפרשת תולדות, אמר מלאכי (א' ג') אהבתי אתכם אמר ה', ואמרתם צמה אהבתנו וכו' ואהב את יעקב ואת עשו שנאמי, וביאר הכתב סופר, כי יש אהבה שאינה אהבה עצמית, רק נגד שנאה ששונא לאחר, אהב אותו ונראה כאהבו, ואפשר שאין ה' אהב אותו וחושק בנו, אלא נגד עשו שהוא שנוי לפניו ית"ש נראים לנו כאהבים לפניו.

לדבר האמר הנביא מלאכי צמה אהבתנו, צמה נתודע לנו כי אהבתנו צממת, אלא שאם היתה אהבה רק נגד עשו צריך תחלה להקדים שנאה לעשו ואח"כ אהבה אלינו, וממ"ש ואהב את יעקב ואת עשו שנאמי, והקדים תחלה האהבה לכם ואח"כ שנאה לעשו, מוכח דאהבה שלימה היא שאהבתי אתכם עכ"ל.

ורח"ל דרשו על יעקב גיל יגל אבי דיק ויולד חכם ישמח בו, שיצחק היה שמח שנוולד לו בן יעקב שהיה דיק, אולם מאן יימר לן שיעקב הוא צממת דיק, דילמא רק צהעריכו נגד עשו הוא דיק, אכל הוא צענמו אינו דיק, לזה בא רש"י וכתב יעקב ועשו האמורים צפרשה, ובכוונה הקדים רש"י יעקב לעשו להורות, שאהבה ליעקב הוא אהבה עצמית, ולא מפני שצהעריכו כנגד עשו הרשע הוא אהב את יעקב.

האוכל מאכלות אסורות יכפור בתחיית המתים

ויבז עשו את הזכורה (כ"ה ל"ד) ואמרו ברבא (ס"ג י"ד) מה ציזה עמה תחיית המתים ציזה עמה.

וי"ל דהפמ"ג (סימן תע"ו) כתב בשם ספר יד יוסף (פ' תולדות דרוש א') דחז"ל אמרו עשו עבר ה' עבירות באותו יום, ובא על נערה מאורסה, רמז כי אברהם אבינו ע"ה מת בע"פ ומשו"ה אוכלים צינים זכר לאצילות, ויעקב ציטל נזיד ולחם מנה ונתן לעשו, וכל האוכל מנה בע"פ כבא על ארוסה צצית חמיו, וז"ש שעשו שאכל מנה בער"פ כאילו בא על אריסתו ע"כ.

ובפסוק (כ"ה ל"א) כתיב ויאמר יעקב אל עשיו מכרה כיום את זכורתך לי, ויל"ד על תיבת כיום, וי"ל הנה מעשה זה היה בער"פ שאז נפטר א"ל כמבואר בפמ"ג א"ח (סימן תע"ו) שמה"ט אוכלים צינה צליל הפסח זכר לאצילה על פטירת א"ל, והגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך ז"ל אמר, שלכן מכר עשו הזכורה דוקא עמה שהיה ערב פסח, דלמה לאכול מנה, אמר לו יעקב הלא היום ערב פסח הוא תענית צורים, א"ל עשו אני מוכר לך הזכורה ותן לי מנה.

ובדג"ל מחנה אפרים (עקב) כ' ששמע ממורו צעטטה"ק בשם שו"ת כחצי הרמז"ס ז"ל ששאלו איך מרומז תחיית המתים צתורה, ואי מכת הוכחת רז"ל הלא יש להוכיח וכו' והשיב הרמז"ס מדצריכס שאתם כופרים צדצרי חז"ל נראה שלא נזהרתם ממאכלי איסור, ונעשה השכל שלכם מדצרים טמאים וטריפות, והשכל נמשך להכריע אל הטומאות והטריפות שנעשה השכל ממנו, ואיך תוכלו להכריע בשכל שלכם וכו' ואתם משורש קדום ועמורה והסוף שלכם יהיה ר"ל וכו' עכ"ל, נמצא דהנזהר באכילתו מאמין צתמה"מ.

ושפיר אמרו ויעקב נתן לעשו לחם עדישים ויאכל וישת, שאכל מנה ושמה יין באיסור, דצכור חייב להתענות בערב פסח, וצזה ציזה הזכורה, ומה ציזה עמה תחיית המתים ציזה עמה, דמי שאינו נזהר ממאכלי איסור יכפור בתחיית המתים כדצרי הרמז"ס.

יצחק ביקש מעשו שיביא מטעמים לקיים כיבוד אב

ועתה שא נא כליך תליך וקשתך ונא השדה וזדה לי צידה (כ"ז ג') ונמסר צידה צה', וכתבו רבותינו צעלי התוספות, ציד זה כתובה צה"א יתירה צסוף, לפי שהזוהירו על חמשה צצרים המפסידים את השחיטה.

ודירות שע' פנים לתורה יש לבאר אות ה' צתיבת צידה באופן אחר, דצספר נועם אליעזר דקדק למה אמר יצחק וזדה ל"י צידה, וכן ועשה ל"י מטעמים והציאה ל"י, וציאר שיצחק אבינו אמר לו שיכוון צהצחת מטעמים לקיים מצות כיבוד אב, וצפרט למה דקיי"ל מצות צריכות כוונה, יכוון צצידה וצעשיה וצהצחה לשם מצות כיבוד אב עכ"ל.

ובפרשת יתרו צעשרת הדצרות תמצא שמצות כיבוד אב הוא דיצור החמישי, לזה נמסר צתורה וזדה ל"י צידה צה', שזה לו וזדה ל"י לשם מצות כיבוד אב שהוא דיצור ה'.

יעקב לבש בגדי עשו שיצחק יסבור שהוא עשו

שר שנקרא רי"ב גורם שכחת התורה

ותקח רבקה את בגדי עשו בנה החמודות (כ"ז ט"ו) יש ליתן טעם שרבקה לותה לו ללבוש בגדי חמודות מנמרוד, דבילקוט שמעוני (תהלים ע"ג) איתא, א"ר שמעון בן גמליאל אני כשהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בצגדים לואים, כשהייתי יולא לחוך הייתי יולא בצגדים נאים כדי שאנא לשוק מצוסס, אבל עשו כשהיה משמש את אביו היה משמשו בצגדי מלכות, דכתיב את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, אמר כדאי הוא אבא שישתמש בצגדי מלכות ע"כ.

ולכך לותה רבקה ליעקב כשילך להביא מטעמים ליצחק, ללבוש בגדי מלכות שיסבור שהוא באמת עשו.

בכח השבת גמר יעקב בדעתו ליקח הברכות מעשו

ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך (כ"ז ל"ה) וכתב רש"י במרמה בחכמה.

רי"ל דכספר אהבת שלום (וירא) כי לבאר מאמר חכמינו ז"ל (אבות ג ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, דששת ימי החול הם בחינת יראה, ושבת קודש היא בחינת חכמה, ועל שם זה נקראת שבת קודש, כי קודש היא חכמה כמבואר בפע"ח (שער השבת פ"ו) וזהו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, שמכין עצמו מששת ימי המעשה שהמה בחינת יראה על שבת קודש שנקראת חכמה, אזי חכמתו מתקיימת, פירוש דהרשימה דשבת קודש בחינת חכמה נשארית וקיימת, וממנה תולדות חיים לכל ששת ימי המעשה.

ובספר רביד הזהב (בחקותי) מבואר שאם אדם מסופק על דבר אם הוא מלוא או לאו, הענה שיעריך עצמו ביום שבת קודש ובו ידע האמת, דשבת קודש מסתלקת הסט"א כמו"ש צליל ש"ק בתפלת כגוונא, כד עיל שבתא איהי אחיחדת ואחפרשת מסטרא אחרא, ואם יהיה לו נטיה בשבת קודש לעשות הדבר, מוכח שהוא מסטרא דקדושה עכ"ל.

ובאמרי נועם (אות ל"ט) כתב שיעקב נתברך מיצחק צליל פסח שחל בשבת, לזה אמר יצחק לעשו בא אחיך במרמה בחכמה בכה השבת, דבאמנעות השבת גמר בדעתו שיקח הצרכות כמו"ש צרכיד הזהב שאם מסופק על דבר אם הוא מלוא או לאו, הענה שיעריך עצמו ביום שבת קודש ובו ידע האמת.

מניין הפסוקים צפרשת תולדות נמסר ק"ו פסוקים, ובהעברת שנים מקרא אומרים רי"ב פסוקים.

רארלי יתבאר בע"ה, דצמסכת שבת (דף קמ"ז:): אמר רבי חלבו חמרא דפרוגייתא [שם מדינה שיינה משובת] ומיא דדיומסת [שם נהר שמימיו מלוחים] קיפחו עשרת השצטים מישראל [שהיו בעלי הנאה ועסוקים בכך ולא היו עוסקים בתורה וילאו לתרבות רעה], רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו [אחר היין והרחינה] איעקר תלמודיה [נעקר תלמודו ושכחו] כי הדר אתא קם למיקרי בספרא בעא למיקרא (בא י"ב צ"ב) החדש הזה לכם, אמר החרש היה לכם, בעו רבני רחמי עליה והדר תלמודיה ע"כ.

והחת"ס כ' שר של שכחה רי"ב שמו, ושם הממונה על הזכרון דו"ך גימטריא א"ל, ואותיות שניות של החדש ה'זה ל'כס הוא דו"ך, נתהפך לו באתיות רי"ב החדש ה'יה ל'צם.

רבבן איש חי (בא) כתב ל"ב עיני"ם עולין רי"ב, רומז לתפילין של יד כנגד הלכ ושל ראש צין עיניך, למען תהיה תורת ה' צפיך ולא ישלוט עליו שר של שכחה ששמו רי"ב.

ובאגרא דכלה (מסעי ל"ג ט"ז) ביאר בזה הקרא ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקצרות התאוה. מי שרואה שנוסע מהתורה, אזי הענה לפרוש את עצמו מתאוות ותענוגים כי הם שהכבדו את לבו לשכח תלמודו, וזה ויסעו ממדבר סיני, הוא התורה הנחונה משם, אזי ויחנו יש להם חנייה והנחת רוח בקצרות התאוה, כשקוצרין ומטמינים התאוות בצמותיות, אזי התורה חוזרת לאיתנה ע"כ.

ובפרשה זו נתברך יעקב בצרכות ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוצ דגן ותירוש כולם צרכות גשמיות, אולם צרבה (ס"ו ג') דרשו מקרא זה על תורה, מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ זו משנה דגן זו תלמוד תירוש זה אגדה, והכוונה שאם יעשה הגשמיות עיקר סוף ישכח תורתו כמו שקרה לעשרת השצטים ולר"א.

ולזה נמסר רי"ב פסוקים שהוא שם השר של שכחה, לעורר שאם יהיה שקוע בגשמיות ישכח תלמודו ע"י שר של שכחה שרי"ב שמו.

yonafriedman@thejnet.com